

Úvodník

Tomáš Károly

O zmenách

Takým vianočným klišé sa stalo konštatovanie, že svoju lásku k najbližším prejavujeme prostredníctvom hromady materiálnych predmetov. Netreba sa však hneď pohoršovať nad tým, že duchovné hodnoty prejavujeme prostredníctvom plastov, súčiastok, strojov. Práveže tieto plasty a stroje sú dôležitou súčasťou pre naše fungovanie v spoločnosti. Veď bez aktualizovanej aplikácie nemáte možnosť sprostredkovať dôležitú transakciu, našim najstarším najbližším zase aplikácia môže privolať pomoc, elektrický mlynček na mäso ušetrí čas a silu. Človek je už tvor technický a akosi sa tomu nebráni, nemôže. Musí byť už tvorom technickým.

Svet techniky so svojimi výhodami uvrhol človeka aj do neustáleho toku zmien, ktorý naši predkovia nepoznali. Artefakty, akými sú každodenné technické predmety, zo dňa na deň strácajú svoju hodnotu, lebo sú zastaralé a potrebujú byť nahradené novými, lepšími, takými, ktoré umožňujú človeku držať tempo so spoločnosťou napredujúcou nevedno kam. Praktické zručnosti a vedomosti, ktoré sme nedávno nadobudli, sa stávajú nepotrebnými, musia byť nahradzované novými a tie zase novými. Musíme byť neustále flexibilní a v strehu, aby sme držali rýchlosť a smer napredovania niekam do neznáma. Možno badať, že reflektovanie týchto zmien sa zrkadlí aj v myšliach jednotlivcov a stáva sa akýmsi ospravedlniteľným pravidlom konania. Nikdy neviete, kedy si váš najbližší milovaný človek zoberie svoje kufre a rozhodne sa staré zanechať a začať nové. Nevadí, nejako sme sa naučili už byť flexibilní a prispôsobiví novému. Technicky vzdelaný a finančne zabezpečený človek si nejako už poradí aj bez toho druhého. Alebo nie?

Neustály tok zmien je ako vzdušný vír, pomenovaný aj ako deterministický chaos. Keď je všetko v takom neustálom toku zmien, môžeme sa filozoficky pýtať: Kto som vôbec ja? Môžem o sebe niečo povedať, čo ma charakterizuje, čím som, keď sa stále mením a prispôbujem svetu, resp. svet modeluje mňa? Kde je moja identita? Spolu s Herakleitovým panta rhei a Leibnizovým princípom nerozlíšiteľnosti identických predmetov môžeme vyhlásiť, že nikde. Alebo predsa by sme niečo v nás našli, čo je nemenné a stabilné? Niečo, čo pretrváva aj v ďalších časových okamihoch, niečo, čo nás stále robí tým, čím sme? Čo by to mohlo byť? Môžeme sa nad tým zamyslieť počas prichádzajúcich sviatkov. A môžeme aj príbrzdiť, postupne spomaľovať, neponáhľať sa do neznáma, aj zastať a pozrieť sa na svojich najbližších a tešiť sa hlavne z toho, čo nás spája. Nájsť to spojivo medzi nami, ktoré je stabilné. Tým, že to spojivo aspoň precítíme, tak ho posilníme. Aspoň počas zimných večerov si doprajme viac voľna, zastavme sa a prečítajme si aj podnetné texty nového čísla Ostia.

Fotografia na obálke: Michal Huba

PhDr. Tomáš Károly, PhD.

Katedra filozofie a aplikovanej filozofie

Filozofická fakulta UCM

Nám. J. Herdu 2

917 01 Trnava

e-mail: tomas.karoly@ucm.sk